

form af en kapitaludbetaling til sin tid. Betragtningen var den, at arbejdstagerens rettigheder, så længe pensionsmidlerne var båndlagt på den foreskrevne måde, var af en så begrænset natur, at der ikke var grundlag for at betragte disse midler som skattepligtig indkomst og formue for ham. Dette var dog ikke til hinder for, at man samtidig indrømmede arbejdsgiveren adgang til skattemæssigt at behandle sine løbende pensionsbidrag som lønudgifter, forudsat at bidragene blev udskilt fra arbejdsgiverens formue, f. eks. ved indbetaling til forsikringselskab eller til pengeinstitut.

Når pensionsaftalen sikrede arbejdstageren — eller hans efterlædte — løbende pensionsydelse, fulgte det af bestemmelsen i statsskattelovens § 4 c, at de pågældende ydelser blev indkomstskattepligtige for modtageren. For ordninger med kapitaludbetaling ville det i og for sig have været konsekvent, at der på tilsvarende måde skulle svares indkomstskat af kapitalen på udbetalingstidspunktet, hvor båndlæggelsen, som var grundelsen for skattefriheden under indbetalingsperioden, bortfaldt. Imidlertid ses der ikke i praksis på noget tidspunkt at være rejst krav om indkomstbeskatning, hvor kapitaludbetalingen fandt sted fra en kapitalforsikring. Man har ment, at statsskattelovens § 5 b om indkomstskattefrihed for udbetaling af livsforsikringer og lignende hjemlede indkomstskattefrihed for modtageren af forsikringssummen, uanset at indbetalingerne til forsikringen var helt eller delvis foretaget af den pågældendes arbejdsgiver. For kapitaludbetalinger hidrørende fra pensionsopsparingsordning i f. eks. bank eller sparekasse søgte landsoverskatterådet derimod at gennemføre et krav om indkomstskat, men blev underkendt ved domstolene, der gav skatteyderen medhold i hans påstand om skattefrihed efter en analogi af nævnte bestemmelse i statsskattelovens § 5 b (U.f.R. 1934 pag. 852 Ø.L.).

Herefter var stillingen den, at en arbejdstager ikke blot under indbetalingsperioden, men også ved udbetalingen undgik indkomstbeskatning af arbejds-giverbidrag til en kapitalpensionsordning, hvad enten ordningen var baseret på (kapital)forsikring eller på opsparing i f. eks. pengeinstitut. Denne skattefrihed omfattede ikke alene selve arbejds-giverbidragene, men også rentetilvæksten heraf, ligesom arbejdstageren heller ikke var formueskattepligtig af midlerne, før disse kom til udbetaling. Da de i reglen betydelige økonomiske fordele ved indkomst- og formueskattefriheden for midlerne i opsamlingsperioden og ved indkomstskattefriheden ved midlernes udbetaling kunne friste til misbrug bl. a. i form af henlæggelser, der oversteg, hvad der ville medgå til en rimelig pensionsdækning, var

der dog i praksis foreskrevet visse begrænsninger i adgangen til med skattemæssig virkning at indbetale til kapitalpensionsordning.

For det første var der fastsat den begrænsning, at arbejdsgiverens bidrag ikke måtte overstige, hvad der måtte anses for passende i forhold til arbejds-tagerens aflønning m. v.

Endvidere var det som allerede berørt en betingelse for ordningens skattemæssige godkendelse, at der mellem arbejdsgiveren og arbejdstageren var indgået aftale om, at de pågældende midler (kapitalforsikringen, opsparingskontoen eller lignende) skulle være unddraget fra arbejdstagerens og hans eventuelle kreditorers rådighed. Som praksis udvikledes efter ovennævnte Ø.L.-dom af 1934, blev det her reglen, at båndlæggelsen skulle vedvare mindst til arbejdsforholdets ophør. På den anden side kunne der aftales frigivelse af midlerne ved arbejdsforholdets ophør uanset arbejdstagerens alder ved fratrædelsen. Specielt for kapitalforsikringsordninger — hvor policen normalt indeholder bestemmelse om udbetaling, når arbejdstageren har opnået en forud aftalt alder — herskede der dog på dette punkt nogen uklarhed, indtil det ved en skrivelse af 2. oktober 1953 fra statens ligningsdirektorat blev fastslået, at kravet om båndlæggelse af kapitalen indtil ansættelsesforholdets ophør også gjaldt i disse tilfælde, dog med visse modifikationer vedrørende policer oprettet før 1. oktober 1953.

Endelig blev det i ligningsrådets vejledende anvisninger med virkning fra skatteåret 1949-50 bestemt, at pensionsordninger for aktieselskabsdirektører m. fl., der beherskede aktiemajoriteten i det pågældende selskab, kun kunne opnå skattemæssig godkendelse, såfremt ordningen var oprettet som led i en almindelig personalepensionsordning, og kun såfremt der ved ordningen var tilsikret den pågældende direktør eller lignende løbende (= indkomstskattepligtige) ydelser. Kapitalpensionsordninger for de pågældende direktører m. fl. kunne herefter ikke opnå skattemæssig godkendelse.

Hidtil er alene omtalt den skattemæssige behandling af arbejdsgiverbidrag til en kapitalpensionsordning. Herudover fandtes der i loven og praksis før renteforsikringslovens regler om en arbejds-tagers egne bidrag til en sådan ordning.

Som det nærmere skal gennemgås i tilslutning til udkastets § 50, har der siden statsskatteloven af 1922 været begrænset fradragsret (nu 3.000 kr. årlig) for bl. a. forsikringspræmier og beløb, der anvendes til „pensions- og enkeforsørgelse“. Denne begrænsede fradragsret gjaldt efter praksis også for en arbejdstagers eventuelle egne bidrag til en kapi-